

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie uniemożliwienia korzystania z systemu finansowego w celu prania pieniędzy, włącznie z finansowaniem terrorystów

COM(2004) 448 wersja ostateczna

(2005/C 267/05)

Dnia 21 października 2004 r. Rada postanowiła, na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej

Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 15 kwietnia 2005 r. Sprawozdawcą był **John SIMPSON**.

Na 417. sesji plenarnej w dniach 11 i 12 maja 2005 r. (posiedzenie z dnia 11 maja 2005 r.), Komitet Ekonomiczno-Społeczny 107 głosami za, przy 1 głosie wstrzymującym się, przyjął następującą opinię:

1. Streszczenie

1.1 Omawiana dyrektywa będzie trzecią w kolejności dyrektywą dotyczącą uniemożliwienia prania pieniędzy, po pierwszej z 1991 r. (91/308/EWG) i drugiej z 2001 r. (2001/97/WE).

1.2 U podstaw projektu dyrektywy leżą następujące cele: 1) zawarcie odniesienia do finansowania terrorystów, chociaż w warunkach obowiązywania poprzedniej dyrektywy Państwa Członkowskie uzgodniły, że odniesienie to mieści się w pojęciu poważnych przestępstw oraz 2) potrzeba uwzględnienia zrewidowanych czterdziestu zaleceń grupy zadaniowej ds. działań finansowych przeciwko praniu pieniędzy (FATF) ⁽¹⁾, opublikowanych w czerwcu 2003 r.

2. Uwagi ogólne

2.1 Obowiązki wynikające z projektu dyrektywy wpłynęłyby przede wszystkim na następujące grupy:

- a) przedsiębiorstwa w sektorach, które obowiązane są działać zgodnie z postanowieniami dyrektywy („sektor regulowany”);
- b) podmioty korzystające z usług świadczonych przez sektor regulowany (tj. ich klientów);
- c) osoby zgłaszające wystąpienie lub podejrzenie wystąpienia przypadków prania pieniędzy;
- d) organy ścigania oraz jednostki wywiadu finansowego (FIU), które otrzymują i korzystają z informacji zawartych w zgłoszeniach dotyczących prania pieniędzy; oraz
- e) przedstawiciele świata przestępczego popełniający „poważne przestępstwa” (określone w art. 3 ust. 7 projektu dyrektywy), które prowadzą do uzyskania dochodów lub pociągają za sobą wykorzystanie środków finansowych związanych z działalnością przestępczą.

2.2 Projekt dyrektywy ma zastąpić dyrektywy obowiązujące obecnie, które w konsekwencji zostaną uchylone.

⁽¹⁾ FATF jest organem międzyrządowym, który określa standardy, rozwija i promuje polityki na rzecz zwalczania procederu prania brudnych pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Więcej informacji znajduje się na stronie www.fatf-gafi.org

2.3 W porównaniu z pierwszą i drugą dyrektywą projekt dyrektywy wprowadza następujące kluczowe zmiany:

- i) Zawarcie odniesienia do finansowania terrorystów oraz dalsze sprecyzowanie pojęcia „poważnych przestępstw”.
- ii) Szersze omówienie trustów i spółek usługowych oraz handlowców uczestniczących w obrocie towarami i usługami znacznej wartości.
- iii) Znaczne doprecyzowanie zasad należytej staranności wobec klienta i weryfikacji tożsamości, w tym wobec użytkowników majątku.
- iv) Postanowienie dotyczące ochrony pracowników zgłaszających pranie pieniędzy.
- v) Zakaz informowania klienta o tym, że dokonano zgłoszenia.
- vi) Wymóg stosowania standardów UE w oddziałach i spółkach zależnych zlokalizowanych poza terytorium UE.

2.4 Projekt dyrektywy uwzględnia większą zbieżność z państwami, w których stosowane są lub będą stosowane zalecenia grupy zadaniowej ds. działań finansowych przeciwko praniu pieniędzy (FATF) przy Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).

2.5 Łączne ujęcie w nowej dyrektywie wymogów wynikających z pierwszej i drugiej dyrektywy przyczyni się także do przejrzystości przepisów.

2.6 Jednakże trzecia dyrektywa opiera się w dużym stopniu na założeniach zbliżonych do drugiej dyrektywy, która przecież znacznie rozszerzyła zakres postanowień mających zapobiegać praniu pieniędzy oraz sektorów nimi objętych. Tymczasem okres przeznaczony na ocenę oddziaływania dyrektywy z 2001 r. był krótki i Komitet odnotowuje, że nie sporządzono jak dotąd kompleksowej analizy odnośnie efektywności obowiązującego systemu lub jego proporcjonalności, w tym kwestii, czy inwestycje rządów Państw Członkowskich pozostają w równowadze z inwestycjami sektora regulowanego.

2.7 EKES z zadowoleniem przyjmuje działania mające na celu utrudnienie prania pieniędzy i finansowania terrorystów. Wyrażając swoje poparcie dla zastosowania na całym terytorium UE działań prewencyjnych, EKES przyznaje, że osoby zajmujące się praniem pieniędzy podejmą próbę wykorzystania słabości systemów monitoringu, i że pieniądze zostaną przeniesione do najsłabszych punktów systemu kontroli. Z tej też przyczyny, Państwa Członkowskie muszą ustanowić rygorystyczne normy na całym terytorium UE i zachęcić do ich ustanowienia także inne kraje.

2.8 Niniejsza opinia przedstawia bardziej szczegółowe uwagi na temat niektórych aspektów projektu dyrektywy.

3. Uwagi na temat dziedzin, w których nastąpiły najważniejsze zmiany

3.1 *Terroryzm i poważne przestępstwa*

3.1.1 EKES popiera zawarcie w projekcie dyrektywy odniesienia do finansowania terrorystów.

3.1.2 W odniesieniu do definicji poważnych przestępstw i prania pieniędzy dalsze wyjaśnienie pomogłoby osobom zainteresowanym lepiej zrozumieć dokładne założenia dyrektywy i tym samym zapewnić spójne i efektywne wdrożenie przepisów.

3.1.3 Niezbędne jest jednoznaczne określenie stopnia znajomości prawa karnego faktycznie wymaganego od osób pracujących w sektorze regulowanym, z których większość nie posiada w tej dziedzinie żadnej wiedzy lub jest ona bardzo ograniczona. Art. 3 ust. 7 projektu dyrektywy zawiera szczegółową definicję „poważnych przestępstw”, Komitet zaleca jednakże, by zawierała ona zastrzeżenie, że odnośnie obowiązku zgłaszania prania pieniędzy, od osoby działającej w sektorze regulowanym wymagać można jedynie takiej wiedzy i umiejętności w zakresie prawa karnego, jakiej można wymagać od osoby pełniącej tę funkcję. W przeciwnym przypadku, powyższe postanowienie oznaczałoby wprowadzenie dysproporcjonalnych obciążeń w sektorze regulowanym (zarówno pod względem przeszkolenia personelu, jak i kontrolowania jego działań) oraz związane z tym ryzyko zwiększonych kosztów i nadmiernych utrudnień dla klientów. Mogłoby to również doprowadzić do powstania niepotrzebnego ryzyka dla osób pracujących w sektorze regulowanym.

3.1.4 „Poważne przestępstwa”, (które zgodnie z definicją, obejmują „co najmniej” działania wyszczególnione w art. 3 ust. 7) wydają się mieć z założenia charakter minimalnego standardu. Dotychczasowe doświadczenia we wdrażaniu obecnie obowiązujących dyrektyw wskazują, że Państwa Członkowskie przyjęły różne strategie, ustanawiając bądź systemy obejmujące wszelkie przestępstwa, bądź też wyłącznie przestępstwa poważne.

3.1.5 Należy rozważyć możliwość ograniczenia swobody Państw Członkowskich w tym zakresie, co miałyby służyć

jednolitemu stosowaniu regulacji dotyczących zapobiegania praniu pieniędzy i tym samym zapewniło takie same warunki działania przedstawicielom sektora regulowanego w całej UE. W przypadku, gdyby Państwa Członkowskie chciały stosować projekt dyrektywy w szerszym zakresie, EKES zaleca rozważenie możliwości wprowadzenia systemu, w którym dokonywanie zgłoszenia miałyby charakter obligatoryjny tylko odnośnie poważnych przestępstw (minimalny standard), z możliwością dokonywania dobrowolnych zgłoszeń pozostałych przestępstw, przy zapewnieniu takiej samej ochrony prawnej jak w przypadku obowiązkowych zgłoszeń.

3.1.6 Obligatoryjny system zgłaszania wszystkich przestępstw, zwłaszcza jeżeli obowiązek ten ma charakter eksterytorialny, grozi marnotrawieniem cennych zasobów sektora prywatnego i organów ścigania. Konieczność wprowadzenia w Zjednoczonym Królestwie systemu zgłaszania „o ograniczonej wartości wywiadowczej”, stworzonego w celu zminimalizowania nakładów ponoszonych zarówno przez sektor regulowany, jak i organy ścigania w przypadkach o niewielkiej wartości lub przypadkach dla organów ścigania pozbawionych wartości (oraz przypadkach, które zostały już wcześniej zgłoszone w właściwemu organowi), dobrze ilustruje niektóre wady obligatoryjnego systemu zgłaszania wszystkich przestępstw.

3.1.7 Komitet uważa, że wprowadzenie sztywnego progu kwotowego (wartość *de minimis*), ustalonego w art. 6 lit. b) projektu (15.000 euro) jest rozsądne, biorąc pod uwagę, że taki limit można osiągnąć w jednej operacji lub kilku operacjach, które sprawiają wrażenie wzajemnie ze sobą powiązanych.

3.1.8 Dla celów spójności warto byłoby również jasno stwierdzić, że definicja prania pieniędzy zawarta w art. 1 ust. 1 lit. c) drugiej dyrektywy (powtórzona w art. 1 ust. 2 lit. c) projektu dyrektywy), obejmuje posiadanie dochodów pochodzących z przestępstwa popełnionego przez przestępcę osobiście, nawet, jeśli nie dokonał on dalszych transakcji.

3.1.9 Art. 2.1 ust. 3 lit. b) określa pięć kategorii transakcji wykonywanych przez niezależnych przedstawicieli zawodów prawniczych, do których miałyby zastosowanie dyrektywa. Komitet zaleca dodanie szóstej kategorii: (vi) doradztwo podatkowe.

3.2 *Trusty i spółki usługowe oraz handlowcy obracający znacznymi kwotami*

3.2.1 W art. 3 ust. 9 zdefiniowano „trusty i spółki usługowe”, natomiast w art. 2.1 ust. 3 lit. f) „handlowców obracających znacznymi kwotami”. Mile widziana byłaby większa przejrzystość definicji, a w szczególności uwzględnienie „usług” w treści art. 2.1 ust. 3 lit. f). Pranie pieniędzy może przybrać formę realizowania dużych transakcji na usługi rozliczane w gotówce, podobnie jak ma to miejsce w przypadku transakcji gotówkowych dotyczących towarów.

3.3 Zachowanie należytej staranności wobec klienta (w tym użytkownika majątku) oraz weryfikacja jego tożsamości

3.3.1 Artykuły dotyczące powyższych kwestii muszą być przejrzyste i możliwe do wykorzystania w ramach systemu opartego na czynniku ryzyka. Realizacja przedmiotowych aspektów regulacji dotyczących prania pieniędzy ma decydujący wpływ na koszty wykonania tych ostatnich oraz wpływa bezpośrednio na klientów.

3.3.2 Definicja użytkownika majątku

3.3.2.1 Zgodnie z art. 3 ust. 8, użytkownikiem majątku jest osoba fizyczna, która ostatecznie, bezpośrednio lub pośrednio, posiada na własność lub kontroluje co najmniej 10 % udziałów lub praw głosu osoby prawnej, fundacji, trustu lub podmiotu o podobnej formie prawnej albo w inny sposób wywiera znaczący wpływ, np. na zarządzanie. Komitet uważa, że próg ten jest zbyt niski, jeśli uwzględnimy treść art. 7 ust. 1 lit. b) oraz odniesienie do środków opartych na ryzyku w art. 7 ust. 2.

3.3.2.2 Projekt dyrektywy powinien zawierać odniesienie do zasad dotyczących identyfikacji oraz nakładać na Państwa Członkowskie obowiązek wydania, bezpośrednio, lub upoważniając do tego reprezentatywne organizacje zawodowe, zaleceń dotyczących opartego na ryzyku systemu identyfikacji, umożliwiającego przyjęcie różnych poziomów identyfikacji użytkowników majątku, stosownie do okoliczności.

3.3.2.3 Jakkolwiek Komitet wyraża zrozumienie dla motywów wprowadzenia rygorystycznych wymogów, ich powszechne zastosowanie bez uwzględniania czynnika ryzyka, w praktyce niesie ze sobą obciążenia dla prawowitych klientów w formie dodatkowych kosztów, wysiłków oraz potencjalnego ryzyka naruszenia tajemnicy handlowej w zakresie planowanych transakcji, natomiast na nielegalne działania nie mają wpływu lub jest on niewielki.

3.3.2.4 Komitet zaleca, by minimalny wymóg identyfikacji własności lub kontroli wynosił 25 %, zarówno w przypadku jednostki, jak i grupy działającej w porozumieniu.

3.3.3 Osoby na eksponowanych stanowiskach politycznych

3.3.3.1 Zdaniem Komitetu zaproponowana definicja osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne, tak jak w art. 3 ust. 10, niepotrzebnie obejmuje tak szeroki zakres i dlatego też powinna zostać poprawiona poprzez wprowadzenie po słowach „osoby fizyczne” sformułowania „nie będące obywatelami UE”. Osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne wewnątrz UE (choć nie są one koniecznie odporne na pokusy korupcji) podlegają zagwarantowanym mechanizmom kontroli demokratycznej, które sprawiają, że wymogi odnośnie zwiększonej, należytej staranności przewidziane w art. 11.1 stają się niepotrzebne.

3.3.4 Należyta staranność wobec klienta i jego identyfikacja

3.3.4.1 W części projektu dyrektywy poświęconemu „należytej staranności wobec klienta” w imię przejrzystości przepisów niezbędne są bardziej precyzyjne definicje terminów. Pojęcia takie, jak „należyta staranność”, „skrupulatne badanie” oraz „weryfikacja” mogą być różnie interpretowane przez poszczególne grupy sektora regulowanego i Państwa Członkowskie, dlatego też, by umożliwić ich jednolite zrozumienie, należy im nadać bardziej precyzyjne definicje.

3.3.4.2 W odniesieniu do identyfikacji, Komitet zaleca, by proponowana dyrektywa nakładała na Państwa Członkowskie obowiązek wydania na ich terytorium przejrzystych, opartych na ryzyku wytycznych.

3.3.4.3 W art. 6 lit. c) ustanowiono obowiązek stosowania procedur należytej staranności wobec klienta w przypadku podejrzenia odnośnie prania pieniędzy, niezależnie od wszelkich odstępstw, zwolnień lub progów. Rozwiązanie takie może okazać się niemożliwe, ponieważ zastosowanie podobnych procedur w przypadku powzięcia podejrzenia może stanowić ostrzeżenie dla podejrzanego/podejrzanych. W postanowieniach art. 6 lit. c) należy wprowadzić zastrzeżenie, że podobne procedury mogą zostać zrealizowane wyłącznie w zakresie pozwalającym uniknąć ostrzeżenia podejrzanych.

3.3.4.4 W odniesieniu do uproszczonych procedur należytej staranności wobec klienta, określonych w art. 10 ust. 3 lit. c), Komitet zaleca, by przepis ten został zmieniony w sposób określony poniżej, poprzez dodanie słów napisanych kursywą: „fundusze emerytalne, fundusze emerytalne (odliczane od podatku bez prawa zamiany na wypłatę jednorazową) oraz podobne fundusze, które oferują pracownikom świadczenia emerytalne, gdzie składki wnosi się w drodze odliczenia od wynagrodzenia i/lub przez pracodawców...”.

3.3.4.4.1 Art. 11 ust. 2 proponuje, by zabronić instytucjom kredytowym nawiązywania stosunków z bankiem korespondentem, który pozwala bankom wirtualnym na korzystanie ze swoich rachunków. Wykrycie takiej sytuacji może być trudne dla instytucji kredytowej. Powinno się jasno zaznaczyć, że instytucje kredytowe będą musiały przedsięwziąć rozsądne środki ostrożności tylko w stosunku do swoich banków korespondentów w celu oszacowania ich polityki odnośnie banków wirtualnych.

3.3.4.5 W art. 11 ust. 1 lit. a) w odniesieniu do dokumentacji dowodowej niepotrzebnie użyto zastrzeżenia, że jest ona „dodatkowa”; należy rozważyć jego usunięcie.

3.3.4.6 W art. 12 zezwala się na powierzenie osobom trzecim realizacji procedur należytej staranności wobec klienta, zastrzegając zarazem, że ostateczna odpowiedzialność za ich przeprowadzenie spoczywa na instytucjach lub osobach objętych przez proponowaną dyrektywę. Komitet sugeruje usunięcie części art. 12 mówiącej, że „ostateczna odpowiedzialność pozostaje po stronie instytucji i osoby objętej niniejszą dyrektywą, która polega na osobie trzeciej” i zastąpienie jej zasadą określoną w motywie 20 na stronie 11 dyrektywy (zapobieganie powielaniu działań poprzez poleganie na procedurach realizowanych przez regulowane strony trzecie). Jeżeli oparcie się na procedurach nie jest dozwolone, po przedsięwzięciu racjonalnych środków na rzecz potwierdzenia, że strona trzecia działa w dobrej wierze, postanowienie to nie doprowadzi do zapobieżenia powielaniu prac.

3.3.4.7 Za użyteczne należałoby uznać dodanie w art. 13 ust. 2 dotyczącym zgłaszania podejrzeń następującego zdania: „Komisja powinna zbadać takie informacje oraz poinformować Państwa Członkowskie o wynikach badania.”.

3.3.4.8 W celu usunięcia wątpliwości odnośnie zgodności przepisów art. 14 z regulacjami dotyczącymi prawa do prywatności w niektórych Państwach Członkowskich, należy usunąć z art. 14 słowo „niezwłocznie” a strona trzecia musi mieć możliwość wystąpienia o zgodę osób, których dane mają zostać ujawnione. Słowo „niezwłocznie” mogłoby zostać zastąpione przez „w krótkim terminie”.

3.4 Zakaz informowania

3.4.1 Komitet zaleca, by bardziej precyzyjnie zdefiniować „zakaz” w odniesieniu do pierwszej części art. 25. W niektórych Państwach personel zatrudniony w sektorze regulowanym ma obowiązek zawiadamiania określonych organów regulacyjnych lub sądowych, jak również jednostek wywiadu finansowego. Także w praktyce, ostrożna wymiana informacji pomiędzy stronami nie biorącymi udziału w praniu pieniędzy może ułatwiać jego zwalczanie. Aby umożliwić podobne, użyteczne formy ujawniania informacji, Komitet zaleca zmianę brzmienia artykułu, tak, aby wyrażał *expressis verbis*, że zakaz ujawniania obowiązuje tylko w przypadku, gdy może ono doprowadzić do ostrzeżenia podejrzanego lub przynieść szkodę dochodzeniu w sprawie prania pieniędzy.

3.5 Uczciwa konkurencja za granicą

3.5.1 W motywie 23 na stronie 11, jak również w art. 27 zawarta jest sugestia, by standardy wspólnotowe były stosowane w państwach trzecich, w których instytucje kredytowe i finansowe Wspólnoty posiadają swoje oddziały lub spółki zależne, w których posiadają udział większościowy, i gdzie występują w tej dziedzinie luki prawodawcze.

3.5.2 Komitet wyraża zaniepokojenie, że takie zastosowanie może uniemożliwić oddziałom instytucji kredytowych i finansowych Wspólnoty oraz spółkom zależnym, w których posiadają udział większościowy, prowadzenie efektywnej i konkurencyjnej działalności w krajach, w których brakuje przepisów dotyczących prania pieniędzy na poziomie porówny-

walnym z UE. Dlatego też należy zachęcać do stosowania standardów unijnych bądź porównywalnych z tymi, które obowiązują w UE, jednak nakładanie bezwzględne obowiązku ich stosowania za granicą może okazać się przedwczesne. W tego rodzaju sytuacjach lepszym rozwiązaniem byłoby informowanie przez instytucje kompetentnych organów władzy w innych krajach w celu uzyskania pomocy w udoskonaleniu systemu kontroli prania pieniędzy i finansowania terrorystów.

3.5.3 UE powinna raczej zwiększać zastosowanie dobrych i właściwych, uznanych w skali globalnej standardów poprzez zastąpienie odniesień do zastosowania wymogów unijnych zastosowaniem zaleceń FATF 40. To pozwoliłoby na uniknięcie konotacji, że UE stara się narzucić swoje wymagania w sposób eksterytorialny, gdy istnieją przecież standardy o charakterze globalnym o zasadniczo takiej samej skuteczności.

3.6 Ochrona pracowników

3.6.1 Komitet wyraża aprobatę dla zamieszczenia w art. 24 postanowień dotyczących powyższej ochrony oraz wzywa Komisję do jej poszerzenia przez zawarcie odniesienia do postępowań sądowych oraz roli organów policji w zapewnianiu ochrony. Jasne zasady zapewniania poufności osobom zgłaszającym przypadki prania pieniędzy są kluczowe dla sprawnego i całościowego funkcjonowania systemu zgłoszeń. Ochroną przewidzianą w art. 24 należy obok samych pracowników objąć także organizacje ich zrzeszające. Wymieniony artykuł powinien zawierać także odniesienie do obowiązku Państw Członkowskich do zachowania tajemnicy danych osób dokonujących zgłoszenia w najszerszym zakresie, na jaki zezwala prawo cywilne i karne danego Państwa Członkowskiego. Dyrektywa powinna przewidywać, że tożsamość osób zgłaszających powinna być zachowana w ścisłej tajemnicy, z zastrzeżeniem sytuacji, gdy udzieliły one zgody na ujawnienie informacji lub jest to konieczne dla sprawiedliwego przeprowadzenia postępowania karnego.

3.6.2 Kolejną zmianą w art. 24 powinno być rozszerzenie zakresu przewidzianej w nim ochrony na podmioty prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą i na małe przedsiębiorstwa.

3.7 Pozostałe uwagi

3.7.1 Sektorowe stosowanie zaproponowanej dyrektywy

3.7.1.1 W przypadku braku odmiennych przepisów, wszelkie wymogi systemowe zawarte w projekcie dyrektywy stosowane będą do wszystkich instytucji i osób określonych w art. 2. Ponieważ jednak sektor regulowany jest obecnie zróżnicowany, należy rozważyć status tych instytucji czy przedstawicieli tych zawodów, których działalność jedynie częściowo objęta jest proponowaną dyrektywą, ponieważ potrzebne jest im objaśnienie, w jaki sposób powinni stosować postanowienia jedynie w odniesieniu do właściwych dziedzin swojej działalności.

3.7.1.2 Niejasne jest, dlaczego art. 2 ogranicza zastosowanie projektu dyrektywy do notariuszy i innych przedstawicieli wolnych zawodów prawniczych tylko w przypadku, kiedy realizują niektóre z usług, natomiast w przypadku pozostałych wolnych zawodów, w których członkostwo podlega równie wysokim normom etycznym i zawodowym, dyrektywą objęto wszystkie świadczone usługi. Komitet ma świadomość, że istnieją pewne obszary działalności zastrzeżone dla notariuszy i innych przedstawicieli zawodów prawniczych w niektórych Państwach Członkowskich (zazwyczaj związane z rolą adwokatów w formalnym postępowaniu sądowym), i że w tych dziedzinach przedstawiciele zawodów prawniczych da się w wiarygodny sposób odróżnić od przedstawicieli innych wolnych zawodów, więc przemawia to za ich wyłączeniem z zakresu tej dyrektywy. Niemniej, Komitet uważa, że zakres dyrektywy powinien obejmować przedstawicieli zawodów prawniczych zawsze wtedy, gdy zajmują się oni działalnością nie zastrzeżoną tylko dla nich, a zakres dyrektywy obejmowałby te usługi, jeżeli byłyby one realizowane przez jakąkolwiek inną odpowiednio regulowaną profesjonalną firmę.

3.7.2 Obowiązek zgłaszania

3.7.2.1 W art. 17 przewidziano, że instytucje i osoby objęte zakresem projektu dyrektywy obowiązane są do **badania ze szczególną uwagą** każdej działalności, która prawdopodobnie związana jest z praniem pieniędzy.

3.7.2.2 Powyższy obowiązek może doprowadzić do tego, że osoby i instytucje objęte projektem dyrektywy będą podejmować dodatkowe działania, co wiąże się z większym ryzykiem wzbudzenia czujności u podejrzanego, który jest poddawany specjalnym procedurom.

3.7.2.3 Komitet uważa, że do zadań przedstawicieli sektora regulowanego nie należy prowadzenie **dochodzeń**, jak zdaje się wynikać z art. 17, lecz świadomość potrzeby powzięcia podejrzeń na podstawie **informacji**, do jakich mają dostęp w związku z własną działalnością, i do zgłaszania ich organom ścigania prowadzącym dochodzenie.

3.7.3 Opowiedzenie się Państw Członkowskich za bardziej rygorystycznymi przepisami

3.7.3.1 Na podstawie art. 4, Państwa Członkowskie zachowują prawo do przyjęcia lub utrzymania w mocy bardziej rygorystycznych przepisów w porównaniu z postanowieniami proponowanej dyrektywy.

3.7.3.2 Istotne różnice w rygorze przepisów obowiązujących w poszczególnych Państwach Członkowskich mogą naruszać zasadę jednolitego rynku, zakłócać uczciwą konkurencję oraz zachęcać przestępców do przenoszenia działalności związanej z praniem pieniędzy do bardziej liberalnych Państw Członkowskich.

3.7.3.3 Komitet zaleca, by przepisy zezwalające na lokalne odstępstwa ograniczały się do tych dziedzin, gdzie podobne zróżnicowanie (jeżeli ma być wprowadzane przez Państwa Członkowskie obligatoryjnie, a nie fakultatywnie) jest niezbędne dla uwzględnienia specyficznych warunków lokalnych.

3.7.4 Uwagi dotyczące konkretnych ustępów

3.7.4.1 Komitet popiera nałożenie na Państwa Członkowskie obowiązku przedstawiania informacji zwrotnych (art. 31 ust. 3) oraz zaleca, by obowiązek taki spoczywał przede wszystkim na jednostkach wywiadu finansowego. Użyteczność informacji zwrotnych polega na tym, że służą one lepszemu i bardziej efektywnemu stosowaniu przepisów w przyszłości.

3.7.4.2 W art. 19 ust. 1 lit. b) przewidziano, że instytucje i osoby objęte zakresem projektu dyrektywy zobowiązane są dostarczać jednostce wywiadu finansowego wszelkich niezbędnych informacji zgodnie z obowiązującymi przepisami. Komitet pragnie zaznaczyć, że interpretacja pojęcia „wszelkich niezbędnych dalszych informacji” przez organy ścigania może być bardzo daleko idąca i dlatego przedstawiciele sektora regulowanego mogą mieć trudności z dopełnieniem podobnego obowiązku. Komitet sugeruje zatem, by wyrażenie „wszelkich niezbędnych” zastąpić sformułowaniem pozwalającym Państwu Członkowskim uzgodnić z przedstawicielami sektora regulowanego zakres dodatkowych koniecznych informacji, bez narzucania niepotrzebnych obciążeń, a także gwarantującym, że jednostka wywiadu finansowego nie dokona zbyt daleko idącej interpretacji.

3.7.4.3 Art. 20 ust. 2 powinien stanowić, że podejrzenia powzięte w trakcie udzielania porady prawnej (przez notariuszy, niezależnych radców prawnych, rewidentów księgowych, niezależnych księgowych lub doradców podatkowych) powinny być wyłączone z wymogów zgłaszania podejrzeń. Obecne brzmienie tego ustępu jest bardziej restrykcyjne i sugeruje, że wyłączenie może być ograniczone tylko do porad udzielanych przy stwierdzaniu pozycji prawnej klienta przed rozpoczęciem postępowania sądowego. Stanowiłoby to nieuzasadnione ograniczenie prawa klientów do otrzymania porady prawnej w tajemnicy.

3.7.4.4 W postanowieniach art. 23, według którego ujawnienie informacji zgodnie z projektem dyrektywy nie stanowi naruszenia żadnych ograniczeń w zakresie ujawniania informacji, brakuje zastrzeżenia, że przedmiotowa ochrona udzielana jest jedynie w przypadku ujawnienia „w dobrej wierze”. Podobny zapis zawarty jest w drugiej dyrektywie. Należy go przywrócić, by zaznaczyć, że warunkiem korzystania przez przedstawicieli sektora regulowanego z tak, siłą rzeczy, szerokiej ochrony jest działanie w sposób odpowiedzialny i w dobrej wierze. W przeciwnym wypadku zachodziłoby ryzyko naruszenia równowagi praw osób i ich dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

4. Wnioski

4.1 Pomimo faktu, że Komitet popiera dwojaki cel zagwarantowania powszechnego zastosowania przez UE standardów globalnych, tak jak określają to zalecenia FATF 40, i jasnego odniesienia do finansowania terrorystów, Komitet żałuje, że trzecia dyrektywa dotycząca prania pieniędzy została przygotowana przed pojawieniem się możliwości dokonania pełnej oceny zalet drugiej dyrektywy przyjętej w 2001 r. Podjęcie prac nad trzecią dyrektywą w tak krótkim odstępie czasu od przyjęcia drugiej dyrektywy, zanim minął odpowiedni okres pozwalający na rozważenie wniosków wynikających z jej stosowania, może być nieco przedwczesne.

4.1.1 By uzasadnić przygotowanie w tak krótkim odstępie czasu trzeciej dyrektywy, musi ona stanowić dalsze udoskonalenie drugiej dyrektywy i jej zastosowania. Z aprobatą przyjmujemy zwłaszcza niektóre dodatkowe postanowienia:

- usunięcie z drugiej dyrektywy niepotrzebnych obciążeń, które nie przynosiły proporcjonalnych korzyści w zakresie egzekucji prawa i zwalczania przestępczości;
- ograniczenie niespójności w wymogach i praktykach dotyczących zapobiegania praniu pieniędzy, zarówno na terytorium UE (tj. w poszczególnych Państwach Członkowskich, jak i w określonych obszarach sektora regulowanego oraz w innych sektorach narażonych na pranie pieniędzy), a także, pomiędzy UE a państwami trzecimi (to z zasady sugeruje ograniczenie swobody wyboru Państw Członkowskich w ramach dyrektywy); oraz
- wprowadzenie bardziej przejrzystej ochrony dla pracowników zatrudnionych w instytucjach zgłaszających.

4.2 Zalecenia przedstawione w niniejszej opinii mają na celu udoskonalenie dyrektywy poprzez osiągnięcie tych uzupełniają-

cych, ale nie sprzecznych z sobą celów. Wszelkie zmiany wprowadzone na końcowym etapie negocjacji treści dyrektywy powinny uwzględniać powyższe, nadrzędne zasady.

4.3 W związku z tym, że w wielu Państwach Członkowskich od wprowadzenia w życie drugiej dyrektywy upłynęło niewiele czasu, na wprowadzenie w życie trzeciej dyrektywy należy przeznaczyć stosunkowo dużo czasu.

4.4 Wraz z większym doświadczeniem w zakresie zastosowania dyrektyw mających na celu zapobieżenie praniu pieniędzy i finansowaniu terrorystów, Unia Europejska będzie musiała zapewne rozważyć niektóre powiązania i synergie polityk z innymi aspektami przestępczości i ze sposobami zapobiegania im. Komitet ma następujące sugestie:

- porównanie projektu dyrektywy z pracą Rady Europy w zakresie prawa karnego;
- objaśnienie sposobu konfiskowania środków finansowych pochodzących z działalności przestępczej;
- podanie państwom trzecim bardziej szczegółowych informacji o pomocy w zakresie problemów z przestępczością zorganizowaną;
- konkretne wskazanie obszarów szczególnie podatnych na działania przestępcze, takich jak transgraniczne uchylanie się od płacenia podatków.

4.5 Komitet z zadowoleniem przyjmuje dalsze opracowywanie przepisów mających na celu zapobieganie praniu pieniędzy i finansowaniu terrorystów, widząc w tym symbol Unii Europejskiej gwarantującej wysokie standardy uczciwości i postępowania w sferze publicznej i prywatnej. Dyrektywa stanowi zarówno praktyczny krok w zarządzaniu sprawami finansowymi, jak i sposób na wzmocnienie Unii Europejskiej.

Bruksela, 11 maja 2005 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Anne-Marie SIGMUND